

Hikâye Kitaplarında Değerlerin Temsili: Eğitime Erken Eğitimle Başla Projesi Örneği

Selda Ata Doğan¹

Özet: Bu araştırmanın amacı, Eğitime Erken Eğitimle Başla Projesi kapsamında yayımlanan hikâye kitaplarında değerlerin nasıl temsil edildiğini incelemektir. Değerler, bireylerin davranışlarını yönlendiren ve toplumsal yaşamın düzenlenmesine katkı sağlayan temel ilkeler olup, erken çocukluk döneminde kazanılan değerlerin kalıcılığı çocuklara sunulan öğrenme deneyimleriyle yakından ilişkilidir. Kitaplar, erken çocukluk eğitiminde değerlerin aktarımında, çocukların değerleri öğrenmesinde ve içselleştirmesinde sıkça başvurulan eğitim materyallerindendir. Hikâye kitaplarındaki kahramanlar, çocukların soyut değerleri somutlaştırabilmesine, özdeşim kurabilmesine, model alarak öğrenebilmesine katkı sağladığından değerler öğretiminde önemli yer tutmaktadır. Bu araştırma, nitel durum çalışması deseniyle yürütülmüş ve çalışma grubunu Eğitime Erken Eğitimle Başla Projesi kapsamında yayımlanan 36 hikâye kitabı oluşturmuştur. Verilerin analizinde 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan 12 temel değer esas alınmış; kitaplar bu değerlere ilişkin tutum ve davranışların yansıtılışı açısından değerlendirilmiştir. Betimsel analiz sonuçları, hikâyelerde özellikle dostluk ve yardımseverlik değerlerine sıkça yer verildiğini, bazı değerlere ise hiç değinilmediğini göstermektedir. Bulgular, kitapların değerler eğitimi açısından önemli bir potansiyel taşıdığını; ancak değerlerin bütüncül biçimde ele alınabilmesi için materyallerde tüm değerlere dengeli biçimde yer verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Değerler, Değerler Eğitimi, Hikâye Kitapları, Okul Öncesi Eğitim, Eğitime Erken Eğitimle Başla Projesi

Geliş Tarihi: 26.11.2025 – **Kabul Tarihi:** 12.12.2025 – **Yayın Tarihi:** 30.12.2025

DOI:

Representation of Values in Storybooks: The Case of the Start Education with Early Education Project

Abstract: The aim of this study is to examine how values are represented in the storybooks published within the scope of the Start Education Early Project. Values are fundamental principles that guide individuals' behaviors and contribute to the regulation of social life, and the permanence of values acquired during early childhood is closely linked to the learning experiences offered to children. Storybooks are among the most frequently used educational materials in early childhood education for conveying values and supporting children in learning and internalizing them. The characters in storybooks play an important role in value education, as they help children concretize abstract values, establish identification, and learn through modeling. This study was conducted using a

¹ Selda Ata Doğan, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Education, ORCID: 0000-0002-3438-5792. Email: slda.ata@gmail.com

qualitative case study design, and the study group consisted of 36 storybooks published within the scope of the Start Education Early Project. In the analysis, the 12 core values included in the 2024 Early Childhood Education Program were taken as a basis; the books were examined in terms of how attitudes and behaviors related to these values were represented. The descriptive analysis results indicate that the stories frequently include the values of friendship and helpfulness, while some values are not addressed at all. The findings reveal that although the storybooks hold significant potential for value education, a balanced inclusion of all values in educational materials is necessary to ensure a more holistic approach to value teaching.

Keywords: Values, Values Education, Storybooks, Early Childhood Education, Start Education with Early Education Project

GİRİŞ

Değer kavramı, toplumların kültürel kimliğini, sosyal yapısını ve bireylerin davranış kalıplarını şekillendiren temel bir unsur olarak tanımlanmaktadır. Değer, Türk Dil Kurumu Sözlüğünde (TDK, 2025), “bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel unsurları kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” olarak yer almaktadır. Toplumsal yapının devamlılığını sağlayan değerler, kültürel öğelerden beslenerek nesilden nesile aktarılan, bireylerin seçimlerini, tutumlarını ve davranışlarını yönlendiren normatif ilkelerdir (Kuzu, 2015; Rokeach ve Regan, 1980; Yuvacı, 2013). Değerlerin bireylerde anlam kazanabilmesi için davranışa dönüşmesi gerekmektedir (Akto ve Akto, 2017). Bu nedenle değerler eğitimi, bireyin kişilik gelişimini destekleyen, toplumsal uyumu güçlendiren ve iyi ahlakı sürdürülebilir hâle getirmeyi amaçlayan temel bir eğitim alanıdır (Aydın, 2012; MacNaughton ve Hughes, 2007).

Erken çocukluk dönemi, değerlerin kazanılması açısından kritik bir yaşam evresidir. Çocuklar değerleri taklit etme, model alma, sosyalleşme ve günlük yaşam deneyimleri vasıtasıyla yapılandırmaktadır (Bacanlı, 2017). Araştırmalar, çocuklarda değer algısının ve değer temelli davranışların erken yaşlarda biçimlendiğini ve bu dönemin bilişsel, sosyal, duygusal ve ahlaki gelişimi doğrudan etkilediğini göstermektedir (Betawi, 2019; Dereli-İman, 2014; Ekşi, 2003; Gökçek, 2007; Güneş, 2018; Katılmış vd., 2011; Purba vd., 2020; Stewart-Burrison, 2014). Bu bağlamda değerler eğitimi, erken çocukluk döneminde çocukların kişilik gelişimini destekleyen, iyiyi kötüyü, doğruyu yanlış ayırmalarına katkıda bulunan ve toplumla sağlıklı ilişkiler kurmasını sağlayan temel süreçlerdendir (Gunnar ve Barr, 1998; Ulusoy, 2021).

Değerlerin erken çocukluk döneminde etkili biçimde kazandırılması, öğrenme ortamlarında çocuklara sunulan yaşantıların niteliğiyle doğrudan ilişkilidir. Özellikle etkileşimli ve çocuk merkezli etkinliklerin değer kazanımında oldukça etkili olduğu vurgulanmaktadır (Chaitanya, 2017; Sapsağlam ve Ömeroğlu, 2016). Okul öncesi öğretmenleri değer öğretiminde en sık Türkçe, oyun ve drama gibi çocuk merkezli etkinliklere başvurmakta olup bu yöntemlerin değerlerin içselleştirilmesi için güçlü fırsatlar sunduğu belirtilmektedir (Gülay-Ogelman ve Erten-Sarikaya, 2015; Kuloğlu vd., 2021; Uzun ve Köse, 2017). Bununla birlikte araştırmalar, öğretmenlerin değerleri somutlaştırma, materyal hazırlama ve değer öğretimine uygun içerik tasarlama süreçlerinde çeşitli güçlükler yaşadıklarına işaret etmektedir (Karakaş, 2015; Kozikoğlu, 2018). Bu durum, ulusal eğitim programlarıyla uyumlu, gelişimsel

olarak uygun, kapsayıcı ve öğretim sürecini destekleyen nitelikli eğitim materyallerine duyulan ihtiyacı giderek artırmaktadır.

Çocuk edebiyatı ürünleri, değer aktarımında en etkili pedagojik araçlardan biri olarak görülmektedir. Hikâye kitapları; dil, kültür, kimlik ve sosyal değerlerin çocuklara doğal, bağlamsal ve bütüncül biçimde aktarılmasını kolaylaştıran önemli materyallerdendir (Çibik, 2017; Dedeoğlu vd., 2021; Smeda vd., 2014). Çocuklar hikâye karakterleri aracılığıyla özdeşim kurmakta, değerleri somutlaştırmakta ve toplumsal durumları anlamlandırma fırsatı bulmaktadır (Gönen ve Veziroğlu, 2019; Norton ve Norton, 2007). Bu nedenle hikâye okuma, okul öncesi öğretmenlerinin değer öğretiminde en sık başvurduğu yöntemlerden biridir (Chaitanya, 2017; Gülay-Ogelman ve Erten-Sarıkaya, 2015; Kuloğlu vd., 2021; Schaefer, 2012; Thompson, 2011; Uzun ve Köse, 2017). Ancak yapılan araştırmalar, okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hikaye kitaplarında genellikle dostluk, yardımseverlik ve paylaşma gibi sosyal etkileşim temelli değerlere ağırlık verildiğini; adalet, hoşgörü ve vatanseverlik gibi değerlerin ise sınırlı düzeyde temsil edildiğini göstermektedir (Aydın ve Öksüz, 2021; Dirican ve Dağlıoğlu, 2014; Gönen vd., 2011; Öztürk ve Buldur, 2022; Sönmez ve Yorulmaz, 2022). Bu bulgular, mevcut hikâye kitaplarında değer çeşitliliği ve kapsayıcılığına ilişkin önemli bir eksikliğe işaret etmektedir.

Eğitime Erken Eğitimle Başla Projesi, erken çocukluk eğitimi desteklemek üzere öğretmenlere, çocuklara ve ailelere yönelik ücretsiz, erişilebilir ve gelişimsel olarak uygun materyaller sunmayı hedefleyen bir projedir. Proje kapsamında hazırlanan hikâye kitapları, öğretmenlere değer öğretimi sürecinde hem içerik hem yöntem açısından önemli katkılar sağlamaktadır. MEB Okul Öncesi Eğitim Programı (2024), değer öğretimi bütüncül bir yaklaşımla ele almakta ve çocuklara kazandırılması hedeflenen 12 temel değeri (adalet, cömertlik, dostluk, dürüstlük, merhamet, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik) açık biçimde tanımlamaktadır. Söz konusu materyallerin MEB Okul Öncesi Eğitim Programında (2024) hedeflenen 12 temel değeri ne ölçüde karşıladığı ve değerleri hangi tutum ve davranış örüntüleriyle temsil ettiği konusunda güncel ve sistematik araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu nedenle, söz konusu hikâye kitaplarının içerik yapısının, değer temsillerinin ve tutum–davranış düzeyindeki yansımalarının incelenmesi, erken çocukluk döneminde değer eğitiminin niteliğinin artırılması açısından kritik önem taşımaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın temel sorusu, “Eğitime Erken Eğitimle Başla Projesi kapsamında yayımlanan hikâye kitaplarında değerlerin nasıl temsil edilmektedir?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilecek bulguların, erken çocukluk döneminde kullanılan öğretim materyallerinin niteliğine yönelik önemli göstergeler sunacağı ve eğitim politikaları, materyal geliştirme süreçleri ile öğretmen uygulamalarına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırma, nitel durum çalışması deseni ile yürütülmüştür. Nitel durum çalışması, hedeflenen durumu kendi doğal ortamında ve sınırlı bir sistem içinde, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi çoklu veri toplama yöntemleriyle derinlemesine inceleyip bağlama uygun biçimde zengin bir biçimde betimlemeyi amaçlayan bir nitel araştırma yaklaşımıdır (Yin, 2014). Durum çalışmalarında analiz birimleri çoğunlukla amaçlı örnekleme yöntemiyle

belirlenmektedir (Şata, 2020). Bu araştırma kapsamında da amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen çalışma grubu Eğitime Erken Eğitimle Başla Projesi kapsamında hazırlanan 36 hikâye kitabından oluşmaktadır. Araştırmaya dâhil edilen hikâye kitaplarına Erken Çocukluk Eğitimi Projesi web sayfasında yer alan hikâyeler bölümünden erişim sağlanmıştır.

Tablo 1. Eğitime Erken Eğitimle Başla Projesi Kapsamında Hazırlanan Hikâye Kitaplarının Listesi

Kitabın ismi	Kod	Kitabın ismi	Kod
Ateşten Kaçan Ejderha	K1	Küçük Gergedan Hop	K19
Aynadaki Kedi	K2	Masmavi Bir Gülücük	K20
Bahar Geldi	K3	Müzedekahvaltı	K21
Bizim Orman İle Komşu Orman	K4	Neşeli Ayak İzleri	K22
Bütün Tavşanlar Havuç Sever	K5	Pamuk Kedi Söyle Bakalım	K23
Can Arkadaşım	K6	Pencereye Konan Saat	K24
Çilek Toplayan Robot	K7	Peynirden Heykeller	K25
Davulcu Olmak İsteyen Elma Kurdu	K8	Sefer Dede	K26
Dostluk Yuvası	K9	Sincap Simsim'in Telaşlı Günü	K27
Fil Gezgin	K10	Sümüklü Böcek Evini Arıyor	K28
Güzel Bir Gün	K11	Şakacı Sincap	K29
Harika Bir Fikir	K12	Tuli'nin Oyuncağı	K30
Kardeşim	K13	Uçan Kunduralar	K31
Karincayiyen Hazine Arıyor	K14	Uzay Gözlükçüsü	K32
Kış Geliyor!	K15	Üç Renkli Topaç	K33
Korudaki Yabancı	K16	Yıldız Benekli Kelebeğe Karşılaşma	K34
Kuyruğum Kayboldu	K17	Yolculuk Oyunu	K35
Küçük Denizciler Balina Avcılarının Peşinde	K18	Yürümek İsteyen Ağaç	K36

Hikâye kitaplarına K1, K2, K3, ... K36 gibi kodlar atanmıştır, analizler kodlar üzerinden yürütülmüştür (Tablo 1).

Bu çalışmada verilerin elde edilmesinde Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programında (2024) yer verilen değerler listesi esas alınmıştır. Programda yer verilen değerler listesi Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programında (2024) Yer Verilen Değerler Listesi

Değerler	Değerlerle İlişkili Bazı Tutum ve Davranışlar
Adalet	Adil olma, eşit davranma, paylaşma
Cömertlik	Cömert olma, hiçbir karşılık beklemeden verme, yardım etme
Dostluk	Diğerkâmlık, güven duyma, anlayışlı olma, dayanışma, sadık olma, vefalı olma, yardımlaşma
Dürüstlük	Açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma, güvenilir olma, sözünde durma
Merhamet	Merhametli olma, affedici olma, yardımsever olma, fedakâr olma

Öz denetim	Davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu üstlenme, öz güven sahibi olma, gerektiğinde özür dileme
Sabır	Azimli olma, tahammül etme, beklemeyi bilme
Saygı	Alçakgönüllü olma, başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma, diğer insanların kişiliklerine değer verme, muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme
Sevgi	Aile birliğine önem verme, fedakârlık yapma, güven duyma, merhametli olma, vefalı olma
Sorumluluk	Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma; sözünde durma, tutarlı ve güvenilir olma, davranışlarının sonuçlarını üstlenme
Vatanseverlik	Vatanseverlik çalışkan olma, dayanışma, kurallara ve kanunlara uyma, sadık olma, tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma, toplumu önemseme
Yardımseverlik	Cömert olma, iş birliği yapma, merhametli olma, misafirperver olma, paylaşma

Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programında (2024) yer verilen değer bulunmaktadır. Bu değerler alfabetik sıraya göre adalet, cömertlik, dostluk, dürüstlük, merhamet, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir. Listede yer alan değerlerle ilişkili olan bazı tutum ve davranışlara da yer verilmiştir (Tablo 2). Örneğin, adalet değeri için adil olma, eşit davranma ve paylaşma tutum ve davranışlarına yer verilirken, dostluk değeri için diğerkâmlık, güven duyma, anlayışlı olma, dayanışma, sadık olma, vefalı olma ve yardımlaşma tutum ve davranışları yer almaktadır.

Hikâye kitaplarından elde edilen veriler doküman analizine tabi tutulmuştur. Kitaplarda yer alan değerler MEB Okul Öncesi Programında (2024) yer alan değerler listesi temel alınarak analiz edilmiştir. Hikâye kitaplarında yer alan değerler araştırmacı tarafından iki farklı zaman diliminde kodlanarak puanlayıcı içi güvenilirlik hesaplanmıştır. Puanlayıcı güvenilirliği puanlayıcı hatalarını en aza indirmek için önemlidir (Bıkmaz Bilgen ve Doğan, 2017). Puanlayıcı içi güvenilirlik %87 olarak hesaplanmıştır. Puanlayıcı içi güvenilirlik sağlandıktan sonra okul öncesi dönemde değerler eğitimi çalışan bir alan uzmanından görüş alınarak veriler tablolaştırılmıştır.

BULGULAR

Tablo 3'te araştırma kapsamında incelenen 36 kitapta değerlere yer verilme durumları ele alınmıştır.

Tablo 3. Hikâye Kitaplarında Değerlere Yer Verilme Durumu

Değerlere yer verilme durumu	n
Değerlere yer verilmiştir.	20 (K1, K4, K5, K8, K9, K10, K11, K12, K14, K15, K16, K18, K19, K21, K22, K24, K27, K29, K30, K32)
Değerlere yer verilmemiştir.	16 (K2, K3, K6, K7, K13, K17, K20, K23, K25, K26, K28, K31, K33, K34, K35, K36)

Araştırma kapsamında incelenen 36 hikâye kitabından 20'sinde MEB Okul Öncesi Programında (2024) yer alan değerler listesindeki değerlere yer verilirken, 16 kitapta değerlere yer verilmediği belirlenmiştir.

Tablo 4'te hikâye kitaplarında yer verilen değerlerin sıklığı yer almaktadır.

Tablo 4. Hikâye Kitaplarında Yer Verilen Değerler

Değerler	Değerlerle İlişkili Bazı Tutum ve Davranışlar	f
Adalet	Adil olma, eşit davranma, paylaşma	-
Cömertlik	Cömert olma, hiçbir karşılık beklemeden verme, yardım etme	1
Dostluk	Diğerkâmlık, güven duyma, anlayışlı olma, dayanışma, sadık olma, vefalı olma, yardımlaşma	19
Dürüstlük	Açık ve anlaşılır olma, doğru sözlü olma, güvenilir olma, sözünde durma	-
Merhamet	Merhametli olma, affedici olma, yardımsever olma, fedakâr olma	2
Öz denetim	Davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu üstlenme, öz güven sahibi olma, gerektiğinde özür dileme	1
Sabır	Azimli olma, tahammül etme, beklemeyi bilme	-
Saygı	Alçakgönüllü olma, başkalarına kendine davranılmasını istediği şekilde davranma, diğer insanların kişiliklerine değer verme, muhatabının konumunu, özelliklerini ve durumunu gözetme	-
Sevgi	Aile birliğine önem verme, fedakârlık yapma, güven duyma, merhametli olma, vefalı olma	1
Sorumluluk	Kendine, çevresine, vatanına, ailesine karşı sorumlu olma; sözünde durma, tutarlı ve güvenilir olma, davranışlarının sonuçlarını üstlenme	1
Vatanseverlik	Vatanseverlik çalışkan olma, dayanışma, kurallara ve kanunlara uyma, sadık olma, tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma, toplumu önemseme	2
Yardımseverlik	Cömert olma, iş birliği yapma, merhametli olma, misafirperver olma, paylaşma	5

MEB 2024 Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan değerler listesinde yer alan 12 değerden 8'ine (cömertlik, dostluk, merhamet, öz denetim, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik) hikâye kitaplarında yer verilmişken adalet, dürüstlük, sabır ve saygı değerlerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 5'te, Eğitime Erken Eğitimle Başla Projesi kapsamında yayımlanan hikâye kitaplarında yer verilen değerlere ilişkin tutum ve davranış örneklerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 5. Hikâye Kitaplarında Yer Verilen Değerler

Değerler	Tutum ve Davranışlar	n
Dostluk	Diğerkâmlık	3 (K1, K12, K16)
	Dayanışma	5 (K4, K12, K18, K19, K22)
	Yardımlaşma	11(K9, K10, K11, K12, K14, K18, K22, K24, K27, K30, K32)
Yardımseverlik	İş birliği yapma	3 (K4, K8, K12)
	Merhametli olma	2 (K1, K9)
Merhamet	Fedakâr olma	1 (K1)

	Merhametli olma	1 (K15)
Vatanseverlik	Tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma	2 (K18, K21)
Cömertlik	Hiçbir karşılık beklemeden verme	1 (K5)
Öz denetim	Gerektiğinde özür dileme	1 (K29)
Sevgi	Vefalı olma	1 (K26)
Sorumluluk	Davranışlarının sonuçları üstlenme	1 (K29)

Hikâye kitaplarında yer verilen değerler kapsamında dostluk değeri; diğerkâmlık (n=3), dayanışma (n= 5) ve yardımlaşma (n=11) tutumlarıyla temsil edilmiştir. Yardımseverlik değeri; iş birliği yapma (n=3) ve merhametli olma (n=2) tutumlarıyla, merhamet değeri ise fedakâr olma (n=1) ve merhametli olma (n=1) tutumlarıyla yer almıştır. Vatanseverlik değeri tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma (n=2), cömertlik değeri hiçbir karşılık beklemeden verme (n=1), öz denetim değeri gerektiğinde özür dileme (n=1), sevgi değeri vefalı olma (n=1) ve sorumluluk değeri davranışlarının sonuçlarını üstlenme (n=1) tutumuyla temsil edilmiştir.

Dostluk değeri yardımlaşma davranışı ile ilgili örnekler:

K27 kodlu Pencereye Konan Saat adlı kitapta geçen dostluk değeri yardımlaşma davranışına yönelik ifadeler: *“Hikmet Amca her gün gölün kıyısına gidiyor, kuşlara ekmek atıyordu. O gün kolundaki saati cup diye suya düştü. Kuşlar saatini bulmak için hemen göle daldılar. Saati buldular bulmasına ama ne yazık ki tamirciye gitmesi gerekiyordu. ...Yardımsever kuşların buna da bir çözümü vardı.”*

K30 kodlu Tuli’nin Oyuncağı adlı kitapta geçen dostluk değeri yardımlaşma davranışına yönelik ifadeler: *“Tulinin arkadaşları onun üzüldüğünü görünce yardımına koştular. Hepsi beraber yerdeki parçaları tek tek topladılar.”*

Dostluk değeri dayanışma davranışı ile ilgili örnekler:

K4 kodlu Bizim Orman İle Komşu Orman adlı kitapta geçen dostluk değeri dayanışma davranışı ile ilgili ifadeler: *“Birlikte komşu ormana gittiler. El birliğiyle suların önü açıldı, dereler temizlendi, tohumlar ekildi, fidanlar dikildi.”*

K12 kodlu Harika Bir Fikir adlı kitapta geçen dostluk değeri dayanışma davranışı ile ilgili ifadeler: *“Sansarlar, sincap, tavşan ve ayı çalışırlarken kirpi, ördek, koyun, inek, köpek, baykuş ve daha niceleri akın akın gelmişler. “Hadi el ele verelim, Çorak Köy’ü beraber yeşertelim!” demişler.”*

Dostluk değeri yardımlaşma ve dayanışma davranışları ile ilgili örnek:

K18 kodlu Küçük Denizciler Balina Avcılarının Peşinde adlı kitapta geçen dostluk değeri yardımlaşma ve dayanışma davranışı ile ilgili ifadeler: *“Bütün ada çocuklarını topladık etrafımıza. Düşündük taşındık, Ne yapalım diye sorduk arkadaşlara. En iyisi çağırmaktı çığırta kuşları imdada. Çocuklar başladı ılık çalmaya. Kuşlar üşüşti başımıza merakla.”*

Yardımseverlik değeri iş birliği yapma davranışı ile ilgili örnekler:

K8 kodlu Davulcu Olmak İsteyen Elma Kurdu adlı kitapta geçen yardımseverlik değeri iş birliği yapma davranışı ile ilgili ifadeler: *“Elma kurdu, gel tutun kanadıma diyerek leyleklerden biri almış onu sırtına. Bizim elma kurdu çıkmış hayatının en uzun yolculuğuna.”*

K12 kodlu Harika Bir Fikir adlı kitapta geçen yardımseverlik değeri iş birliği yapma davranışı ile ilgili ifadeler: *“Birlikte bir sürü meşe palamudu ekmişler. Sincap, “Bir elin nesi, iki elin sesi, daha fazla elin de sihirli değneği var!” demiş.”*

Vatanseverlik değeri tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma tutumu ile ilgili örnek:

K21 kodlu Müzede Kahvaltı adlı kitapta geçen vatanseverlik değeri tarihsel ve doğal mirasa duyarlı olma tutumu ile ilgili ifadeler: *“Ama bugün de nesli tükenmekte olan canlılar var. Doğaya verilen zararlar yüzünden ne yazık ki hayatları tehlikede. Gezegenimize iyi bakar, doğamızı korursak el ele verip kurtarabiliriz belki onları”*

Öz denetim değeri gerektiğinde özür dileme davranışı ile ilgili örnek:

K29 kodlu Şakacı Sincap adlı kitapta geçen öz denetim değeri gerektiğinde özür dileme davranışı ile ilgili ifadeler: *“Şakacı Sincap çok üzgünmüş. Çok özür dilerim demiş. Ben sadece eğlenmek istemiştim. Ama işler hiç de umduğum gibi gitmedi. Niyetim kimseye zarar vermek değildi.”*

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada, Eğitime Erken Eğitimle Başla Projesi kapsamında yayımlanan 36 hikâye kitabı, MEB 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan 12 temel değer doğrultusunda incelenmiştir. Analizler, incelenen kitapların önemli bir bölümünde (%55) değerlere yer verildiğini; ancak değer çeşitliliği açısından belirgin bir dengesizlik bulunduğunu göstermiştir. Özellikle dostluk ve yardımseverlik değerlerinin belirgin biçimde öne çıktığı, sevgi, sorumluluk, cömertlik, öz denetim gibi değerlerin ise yalnızca birer kitapla sınırlı kaldığı; buna karşın adalet, dürüstlük, sabır ve saygı değerlerin hiçbir kitapta temsil edilmediği belirlenmiştir. Bu durum bütüncül değer öğretimi yaklaşımı ile örtüşmemekle birlikte, okul öncesi eğitimde değerler eğitime yönelik yapılan araştırmaların bulgularıyla paralellik göstermektedir. Nitekim alanyazında yer alan çalışmalarda da okul öncesi eğitim sürecinde en çok yer verilen değerlerin dostluk, yardımseverlik ve paylaşma olduğu (Akto ve Akto, 2017; Aydın ve Öksüz, 2021; Bağcı, 2013; Bulach ve Butler, 2002; Court ve Rosental, 2007; Dirican ve Dağlıoğlu, 2014; Ertekin ve Çamlıbel Çakmak, 2021; Özer, 2024; Tuğrul ve Feyman, 2006; Türk, 2009; Türkoğlu, 2023; Türkoğlu, 2024; Uzmen ve Mağden, 2002); buna karşın adalet, hoşgörü, vatanseverlik gibi değerlerin oldukça sınırlı biçimde temsil edildiği ortaya konmuştur (Aydın ve Öksüz, 2021; Demiryürek, 2022; Dilek, 2017; Ertekin ve Çamlıbel Çakmak, 2021; Gönen vd., 2011; Kazancı-Gül, 2018; Öztürk ve Buldur, 2022; Türkoğlu, 2023; Üstündağ, 2017). Oysaki saygı, sevgi, sorumluluk, dostluk, dürüstlük, adalet gibi değerler hem bireysel hem de toplumsal yaşamın devamlılığı açısından evrensel nitelikler taşıdığından, bu değerlere erken çocukluk yıllarından itibaren sistematik olarak yer verilmesi büyük önem taşımaktadır (Fichter, 2006). Yurtdışında yapılan bir çalışmada ise çocuk kitaplarında en sık desteklenen değerlerin dostluk olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Court ve Rosental, 2007). Araştırma kapsamında incelenen kitaplarda adalet, dürüstlük, sabır ve saygı değerlerine rastlanmamıştır. Fakat öğretmen görüşlerine yer verilen çalışmalarda okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara öğretilmesi gereken değerler arasında bu değerlere de yer verdiği tespit edilmiştir (Akpınar ve Türkoğlu, 2025; Akto ve Akto, 2017; Bulach ve Butler, 2002; Gülay-Ogelman ve Erten-

Sarıkaya, 2015; Kuzu-Jafari ve Demirel, 2019; Pekdoğan ve Korkmaz, 2017; Tarkoçin vd., 2013; Yazar ve Erkuş, 2013).

MEB (2024) Okul Öncesi Eğitim Programında, “öğretmenlerin günlük eğitim planlarında çocukların değerlerle ilgili merakını uyandıran, düşünme süreçlerini harekete geçiren oyun, hikâye, şarkı, şiir, tekerleme, film ve sanat etkinliklerine yer vermeleri” önerilmektedir. Ancak okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi sırasında materyal hazırlama ve geliştirme, değerleri somutlaştırma, öğrenmeyi destekleyici etkinlikler tasarlama ve değerlerin ölçülmesi konusunda çeşitli güçlükler yaşadığı belirtilmektedir (Gülay-Ogelman ve Erten-Sarıkaya, 2015; Karakaş, 2015; Kozikoğlu, 2018; Kuloğlu vd., 2021; Kuzu-Jafari ve Demirel, 2019; Polat vd., 2024; Üner, 2011). Bu durum, öğretim materyallerinin içerik çeşitliliği ve kapsayıcılığı açısından daha nitelikli hale getirilmesine yönelik bir gereksinime işaret etmektedir. Öğretmenlerin değerler eğitimi kapsamında materyal hazırlama ve uygulamaya dönük etkinlik tasarlamada yaşadıkları güçlükler, ulusal düzeyde geliştirilen ve öğretmenlere hazır biçimde sunulan materyallerin önemini daha da artırmaktadır. Bu noktada Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan hikâye kitapları, etkinlik örnekleri, dijital içerikler ve öğretim araçları, öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarını destekleyen kritik kaynaklar niteliğindedir. Bakanlık tarafından sunulan materyaller, yalnızca öğretmenlerin hazırlık sürecindeki yükünü azaltmakla kalmamakta; aynı zamanda programda yer alan değerlerin pedagojik açıdan tutarlı, gelişimsel olarak uygun ve kapsayıcı biçimde ele alınmasına da katkı sağlamaktadır. Ayrıca merkezi düzeyde üretilen materyallerin, farklı bölgelerdeki okullar arasında uygulama standardizasyonu sağlayarak değer eğitiminin niteliğini artırma potansiyeli bulunmaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerin materyal geliştirme konusundaki sınırlılıkları göz önünde bulundurulduğunda, MEB tarafından hazırlanan ve programla uyumlu biçimde sunulan nitelikli öğrenme materyallerinin çeşitlendirilmesi ve erişiminin artırılması, değer eğitiminin etkili şekilde yürütülmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu bulgular doğrultusunda, Eğitime Erken Eğitimle Başla Projesi kapsamında yayımlanan hikâye kitaplarının değer eğitimi açısından anlamlı bir kaynak oluşturduğu, ancak çocuklara daha bütüncül değer öğrenme fırsatları sunmak için içeriklerin çeşitlendirilmesine ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ulusal eğitim programlarını desteklemek amacıyla geliştirilen hikâye kitaplarının içerik çeşitliliği ve kapsayıcılığı, erken çocukluk döneminde değer eğitiminin niteliği açısından kritik bir bileşen olduğundan, bu materyallerde tüm değer alanlarının dengeli biçimde temsil edilmesi önem taşımaktadır. Öğretmenlerin, ulusal programda yer alan ancak incelenen materyallerde sınırlı düzeyde temsil edilen adalet, dürüstlük, sabır ve saygı gibi değerleri öğrenme sürecine dâhil etmek amacıyla ek kaynaklar sunması, kitap okuma ve drama etkinlikleri gibi tamamlayıcı öğretim uygulamalarını kullanmaları; böylece çocuklara daha bütüncül bir değer öğrenme deneyimi sunmaları önerilmektedir. Bununla birlikte araştırmacıların, hem ulusal eğitim politikaları hem de çocuk edebiyatı alan yazını doğrultusunda, programlara ek kaynak olarak sunulan materyallerin temsiliyet, kapsayıcılık ve davranış çeşitliliği açısından sistematik ve karşılaştırmalı içerik analizlerini yürütmeleri; içerik boşluklarını görünür kılarak materyal geliştirme süreçlerine kanıta dayalı katkılar sunmaları önemlidir. Bu tür çalışmaların, farklı sosyo-kültürel bağlamlarda üretilen çocuk edebiyatı literatürünün değer temsillerini karşılaştırmalı olarak ele

alması, gelecekte hazırlanacak materyallerin daha kapsayıcı, dengeli ve program hedefleriyle uyumlu olmasına yönelik güçlü bir temel sağlayacaktır. Bu doğrultuda öğretmenler ile araştırmacılar arasındaki iş birliği, ulusal programları destekleyen materyallerin niteliğini artırarak erken çocukluk döneminde değer eğitiminin güçlendirilmesine katkı sunabilir.

KAYNAKÇA

- Akpınar, H., & Türkoğlu, B. (2025). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarındaki etkinliklerde ve okudukları hikâye kitaplarında yer verilen değerlere ilişkin görüşleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(42), 476-518. <https://doi.org/10.29228/INESJOURNAL.80485>
- Akto, A., & Akto, S. (2017). Okul öncesi değerler eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler (nitel bir araştırma). *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi/Journal of Oriental Scientific Research*, 9(2), 1074-1095.
- Aydın, M. Z. (2012). *Ailede ahlak eğitimi*. Timaş Yayınları.
- Aydın, İ., & Öksüz, A. (2021). Çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 25(12), 579-619. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1036589>
- Bacanlı, H. (2017). *Değer bilinçlendirme yaklaşımı*. Çizgi Kitabevi.
- Bağcı, E. (2013). *Çocuk edebiyatı ürünleriyle çocuklar için yazılmış eserlerin değerler eğitimi bağlamında karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi]. Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Betawi, I. A. (2019). Away from home: psychological well-being of Syrian children at Azraq refugee camp in Jordan. *Early Child Development and Care*, 189(5), 846-854. <https://doi.org/10.1080/03004430.2017.1345895>
- Bıkmaz Bilgen, Ö., & Doğan, N. (2017). Puanlayıcılar arası güvenilirlik belirleme tekniklerinin karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 8(1), 63–78. <https://doi.org/10.21031/epod.294847>
- Bulach, C. R., & Butler J. D. (2002). The occurrence of behaviors associated with sixteen character values. *Journal of Humanistic Counseling, Education and Development*, 41(2), 200-214.
- Chaitanya, M. (2017). Value based education and methods, strategies, approaches to impart it in education. *International Journal of Research Culture Society*, 1(5), 6-10.
- Court, D. & Rosental, E. (2007). Values embodied in children's literature used in early childhood education in Israeli state schools. *Early Childhood Education Journal*, 34(6), 407-414.
- Çibik, B. (2017). *Âşık Yalınayak'ın Şiirlerinde değerler eğitimi: Dil, kültür kimlik* [Yüksek lisans tezi]. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

- Dedeoğlu, H., İnce, N. B., & Ulusoy Ünlü, A. (2021). Türkiye’de yayımlanmış resimli çocuk kitapları üzerine kültürel bir analiz. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 561-576. <https://doi.org/10.16916/aded.852848>
- Demiryürek, G. (2022). COVID-19 pandemisinde değerler eğitimi: Millî Eğitim Bakanlığının hazırladığı “arkadaş” kitapları örneği. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 287-298.
- Dereli-İman, E. (2014). Değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocukların sosyal gelişimine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(1), 249-268.
- Dilek, A. (2017). Feridun Oral’ın resimli hikâye kitaplarındaki değerlerin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(33), 61-86.
- Dirican, R., & Dağlıoğlu, H. E. (2014). 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 3(2), 44-69. <https://doi.org/10.30703/CIJE.321341>
- Eğitime Erken Eğitimle Başla (2024). *Hikâye kitapları*. <https://erkencocuklukegitimi.org/hikaye-kitaplari>
- Ekşi, H. (2003). Temel insanî değerlerin kazandırılmasında bir yaklaşım: Karakter eğitimi programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 79-96.
- Ertekin, B. D., & Çamlıbel-Çakmak, Ö. (2021). Okul öncesi çocuklarına yönelik hazırlanan çeviri hikâye kitaplarının belirli değerler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 1641-1689. <https://doi.org/10.29299/kefad.1055454>
- Fichter, J. (2006). *Sosyoloji nedir*. (Çev. Nilgün Çelebi). Anı Yayıncılık.
- Gökçek, B. S. (2007). *5–6 yaş çocukları için hazırlanan karakter eğitimi programının etkisinin incelenmesi* [Doktora tezi]. Marmara üniversitesi, İstanbul.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M., & Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 36(160), 250-266.
- Gönen, M., & Veziroğlu, M. (2019). Çocuk edebiyatının genel hedefleri. Gönen, M. (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Çocuk Edebiyatı* (1-12). Eğiten Kitap.
- Gunnar, M. R., & Barr, R. G. (1998). Stress, early brain development and behavior. *Infants and Young Children*, 11(1), 1-14.
- Gülay-Ogelman, H., & Erten-Sarıkaya, H. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri: Denizli ili örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 81-100.
- Güneş, F. P. (2018). *Değerler eğitimi etkinliklerinin okul öncesi dönem 5 yaş çocuklarının değer algıları ve sosyal-duygusal gelişimleri üzerine etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

- Karakaş, H. (2015). *Değerler eğitimi etkinliklerinin okul öncesi öğretmenlerine göre değerlendirilmesi: Nitel bir çalışma*, Dünden Bugüne Türkiye'de Beceri, Ahlak ve Değerler Eğitimi Uluslararası Sempozyumu, (16-18 Nisan), Bartın.
- Katılmış, A., Ekşi, H., & Öztürk, C. (2011). Efficiency of social studies integrated character education program. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 11(2), 854-859.
- Kazancı-Gül, M. (2018). *5-6 yaş grubu çocuklar için Türkçe yazılmış resimli çocuk kitaplarında değerler analizi* [Yüksek lisans tezi]. Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Kozikoğlu, İ. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutum ve görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2698-2720.
- Kuloğlu, A., Yaşar, Z., & Özer, M. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimiyle ilgili görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 171-186. <https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.868479>
- Kuzu, K. (2015). *Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi hakkındaki görüşleri ve bu görüşlerin sınıf içi uygulamalara yansımaları* [Yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Kuzu-Jafari, K., & Demirel, M. (2019). Okul öncesi öğretmenlerin değerler eğitimi hakkındaki görüşleri. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 13-35.
- MacNaughton, G., & Hughes, P. (2007). Teaching respect for cultural diversity in Australian early childhood programs: A challenge for professional learning. *Journal of Early Childhood Research*, 5(2), 189–204. <https://doi.org/10.1177/1476718X07076729>
- MEB, (2024). *Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı*. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Norton, D., & Norton, S. (2007). *Through the eyes of a child: An introduction to children's literature* (7nd ed.). Pearson Publication.
- Özer, G. (2024). Erken çocukluk döneminde karakter eğitimi. A. Yıldırım (Ed.), *Erken Çocuklukta Karakter ve Değer Eğitimi* içinde. (ss. 176-202). Pegem Akademi.
- Öztürk, Ü., & Buldur, A. (2022). Resimli çocuk kitaplarının içerdikleri değerler açısından incelenmesi: Tokat Bebek ve Çocuk Kütüphanesi örneği. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(6), 14-27. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1146157>
- Pekdoğan, S., & Korkmaz, H. İ. (2017). Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarına verilen değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(37), 59-72.
- Polat, Ö., Otrar, M., Sezer, T., Kurtuluş Küçüköğlu, E., Aydın, E., Atış Akyol, N., Tunç, E. B., Yüksel, M., & Ekşi, H. (2024). 36-72 aylık çocuklar için değerler bataryasının geliştirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 22(48), 309-348. <https://doi.org/10.34234/ded.1500390>

- Purba, R. I., Putri, R. S., Purwanto, A., Yanthy, E., Setiawan, S. T., & Pramono, R. (2020). Developing social and emotional skills through character education in late early childhoods in an SPK school. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29(06), 5266-5278.
- Rokeach, M., & Regan J. (1980). The role of values in the counseling situation. *The Personnel and Guidance Journal*, 58(9), 576-582. <https://doi.org/10.1002/j.21644918.1980.tb00454.x>
- Sapsağlam, Ö., & Ömeroğlu, E. (2016). Examining the effect of social values education program being applied to nursery school students upon acquiring social skills. *Educational Research and Reviews*, 11(13), 1262-1271.
- Schaefer, M. P. (2012). *Determining methods for teaching character education in elementary schools* [PhD thesis]. Northcentral University, Arizona.
- Smeda, N., Dakich, E., & Sharda, N. (2014) The effectiveness of digital storytelling in the classrooms: A comprehensive study. *Smart Learning Environments*, 11(9), Article No. 6. <https://doi.org/10.1186/s40561-014-0006-3>
- Sönmez, M., & Yorulmaz, B. (2022). Göç temalı resimli çocuk kitaplarına yönelik bir değer analiz çalışması. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 6(22), 13-28. <https://doi.org/10.31455/asya.1142260>
- Stewart-Burrison, L. (2014). *Effect of character education on student behavior in kindergarten* [Doctoral dissertation]. Walden University, Minnesota.
- Şata, M. (2020). Nitel araştırma yaklaşımları. E. Oğuz (Ed.), *Eğitimde Araştırma Yöntemleri* içinde (ss. 99-118). Eğiten Kitap.
- Tarkoçin, S., Berktaş, D. ve Uyanık-Balat, G. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi etkinliklerde çocuklarla olan iletişimlerinde kullandıkları değerlerin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(2), 37-49.
- Thompson, M. (2011). Developing moral values in children: observations from a preschool. *IFE Psychologia*, 19(2), 394-411. <https://doi.org/10.4314/ife.v19i2.69584>
- Tuğrul, B., & Feyman, N. (2006). *Okul öncesi çocukları için hazırlanmış resimli öykü kitaplarında kullanılan temalar*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildiri Kitabı, 287-392.
- Türk, İ. (2009). *Değerler eğitiminde saygı* [Yüksek lisans tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Türk Dil Kurumu (2025). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkoğlu, B. (2023). Engeli olan çocuklar için kapsayıcı erken çocukluk eğitimi projesi: Öykü kitaplarındaki değerlerin incelenmesi. *Millî Eğitim*, 52(240), 3113-3138. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1161793>
- Türkoğlu, B. (2024). *Erken çocukluk eğitiminde kalite ve erişimin arttırılması projesi hikâye kitaplarının Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan*

değerler açısından incelenmesi [Tam Metin]. 17. Uluslararası Sosyal Beşeri ve Eğitim Bilimleri Kongresi, İstanbul, Güven Plus Grup A.Ş. Yayınları.

- Ulusoy, K. (2021). *Karakter, değerler ve ahlak eğitimi* (2. Baskı). Pegem Akademi.
- Uzmen, S., & Mağden, D. (2022). Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının prososyal davranışlarının resimli çocuk kitapları ile desteklenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(1), 193-212.
- Uzun, M., & Köse, A. (2017). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 305-338.
- Üner, E. (2011). *Okul öncesi eğitim programındaki 36-72 aylık çocuklara farklılıklara saygı eğitimi kazandırmanın öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Üstündağ, A. (2017). 8-10 yaş çocuklarına yönelik çocuk kitaplarının değerler açısından incelenmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 62, 1-10.
- Yazar, T., & Erkuş, S. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2013) 196-211
- Yin, R. K. (2014). *Case study research: Design and methods* (5th ed.). Sage Publications.
- Yuvacı, Z. (2013). *Okulöncesi değer eğitimi uygulayan okullardan seçilen değerlerin ve etkinliklerin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

REPRESENTATION OF VALUES IN STORYBOOKS: THE CASE OF THE START EDUCATION WITH EARLY EDUCATION PROJECT

EXTENDED SUMMARY

INTRODUCTION

Values constitute fundamental principles that shape societies' cultural identity, collective life, and individuals' behavioral patterns. In early childhood, values gain meaning through children's daily interactions, social experiences, and symbolic engagements, making this developmental period a critical window for value acquisition. Research consistently demonstrates that children internalize values such as friendship, respect, responsibility, and helpfulness through modeling, social participation, and guided learning experiences, and that early exposure has lasting effects on socio-emotional and moral development. Storybooks, as culturally embedded and pedagogically rich materials, play a significant role in this process because they provide accessible narratives, relatable characters, and contextualized examples of prosocial and moral behaviors.

This study aims to examine how values are represented in the 36 storybooks published within the scope of the Start Education with Early Education Project, a national initiative designed to provide developmentally appropriate learning materials for early childhood education. Grounded in the twelve core values identified in the Ministry of National Education (MEB) 2024 Early Childhood Education Program—justice, generosity, friendship, honesty, compassion, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, and helpfulness—the research investigates which of these values are included in the storybooks and how they are reflected through specific attitudes and behaviors. Considering the central role of storybooks in early childhood value education and the scarcity of systematic analyses of state-developed educational materials, the study seeks to evaluate the alignment between curriculum expectations and the value representations in these storybooks.

METHODS

The research was conducted using a qualitative case study design, which allows for a holistic and contextually rich examination of a bounded system. All 36 storybooks published by the project were included through purposeful sampling. Document analysis was used to analyze the content, and coding was carried out based on the twelve values and their associated behavioral indicators as defined in the MEB 2024 program. To ensure reliability, the researcher coded each book twice at different times, achieving an intra-coder reliability coefficient of .87. Subsequently, an expert in early childhood value education reviewed the coding scheme and categorization. Final analyses included both the presence and absence of each value and the behavioral expressions through which the values were depicted.

RESULTS

The findings indicate that 20 of the 36 books include at least one of the twelve values in the curriculum, while 16 books do not contain identifiable value representations. Of the twelve

values, only eight—generosity, friendship, compassion, self-control, love, responsibility, patriotism, and helpfulness—appeared in the storybooks. Notably, justice, honesty, patience, and respect were entirely absent, reflecting a significant gap between the curriculum and the materials. Friendship emerged as the most frequently represented value, appearing in nineteen storybooks, primarily through behaviors such as helping others, cooperating, demonstrating solidarity, and showing selflessness. Helpfulness and compassion appeared less frequently, while values such as generosity, self-control, love, and responsibility were represented only once each. Patriotism was reflected through sensitivity to natural and historical heritage. Analysis of behavioral indicators revealed that value representations predominantly emphasized interpersonal prosocial behaviors—such as helping, cooperating, or supporting peers—while values requiring moral reasoning, fairness, or emotional regulation were largely missing. This imbalance suggests that children exposed to these materials may receive a value education that is rich in social harmony and cooperation but weaker in ethical reasoning, fairness, and self-discipline.

IMPLICATIONS

The study provides important insights into the strengths and limitations of existing national storybook materials used for value education in early childhood. While the books demonstrate significant potential for promoting prosocial values such as friendship and helpfulness, the absence of key values—particularly justice, honesty, patience, and respect—reveals a misalignment with the holistic and balanced value framework outlined in the MEB 2024 program. This imbalance has pedagogical implications, as research shows that exposure to a wide range of value domains is essential for fostering children’s moral development, conflict resolution skills, and socio-emotional competence. The findings underscore the need for expanding and diversifying the content of storybooks to ensure a more inclusive and comprehensive representation of values. Enhancing behavioral variety within each value category would further support children’s understanding of how values are enacted in everyday life. Additionally, the results highlight the importance of teacher support in integrating missing or underrepresented values into classroom practice through complementary activities such as discussions, drama, and guided problem-solving. From a policy perspective, the study emphasizes the necessity of systematic content evaluation during the material development process to maintain alignment with curriculum goals and ensure the pedagogical integrity of national educational resources. Collaborative efforts among researchers, educators, and authors could contribute to the development of more balanced, developmentally appropriate, and inclusive storybooks that strengthen value education in early childhood settings.